

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

«ПСИХОЛОГІЯ»

ОС магістр

на основі *ОС магістр, ОКР спеціаліст (НРК 6, НРК7)*

(вступ за іншою спеціальністю)

Освітня програма: Психологія
Спеціальність: 053 Психологія
(денна та заочна форми
навчання)

Умань – 2023

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Побудова національної системи освіти України передбачає новий підхід до професійної підготовки майбутніх фахівців, основним критерієм якої виступає рівень компетентності випускників, раціональне поєднання їх теоретичних знань з умінням застосовувати їх на практиці. Програма вступного випробування покликана перевірити рівень фахової компетентності майбутнього фахівця, що відповідає його освітньо-професійній програмі.

Програма випробування містить питання з фундаментальних та прикладних розділів психологічної науки, які дозволяють виявити рівень цілісності та системності теоретичних знань вступника з циклу психологічних дисциплін, ступінь сформованості вмінь та навичок у плануванні, організації та проведенні сучасного психологічного дослідження.

Мета фахового випробування полягає в комплексній перевірці знань абітурієнтів на базі здобутого освітнього ступеня, отриманих ними в результаті вивчення дисциплін з психології та формування контингенту студентів, які мають найвищу здатність успішно опанувати дисципліни освітньої програми 053 «Психологія» освітнього ступеня магістра.

Вступники повинні знати:

- витоки становлення психології як науки, її предмет та завдання, основні категорії і поняття;
- основні закономірності функціонування психічних пізнавальних процесів, явищ та утворень;
- психологічні концепції та підходи щодо еволюції та розвитку психіки;
- методологічні і теоретичні основи наукових досліджень у психології;
- сутність поняття особистості, особливості її розвитку, функціонування, чинники виникнення особистісних проблем;
- зміст підрозділів прикладної психології, її ролі та місця в системі психологічного знання і практики;
- закономірності взаємодії особистості та соціуму, психології малих та великих соціальних груп;
- соціально-психологічні особливості формування та функціонування індивідуальної, групової та масової свідомості.

Вступники повинні вміти:

- вільно оперувати категоріально-понятійним апаратом психології;
- всебічно розкривати суть та закономірності психічних явищ, розпізнавати їх ознаки, виокремлювати частини, аналізувати і розуміти причини та наслідки;
- розуміти та аналізувати закономірності соціально-психічних явищ;
- аналізувати різні фактори впливу на психічний розвиток особистості;
- володіти методами психологічних досліджень;
- працювати з науковими психологічними першоджерелами.

Програма випробування містить питання з історії та теорії психології, методів психології, прикладних аспектів психології та соціально-психологічних вимірів суспільства, які дозволяють виявити рівень цілісності

та системності теоретичних знань вступника.

КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ

<i>Rівень</i>	<i>Бали</i>	<i>Характеристика усних відповідей</i>	
Не склав	0 – 99	Вступник виявляє поверхові знання навчальної програми; не вміє виділити теоретичний і фактичний матеріал; непослідовно і невпевнено відповідає на запитання; допускає грубі порушення норм літературної мови.	
Склад	Початковий	100	Вступник виявляє знання навчальної програми на початковому рівні; має поверхневі уявлення про психічні явища; з допомогою екзаменатора дає відповіді на питання.
		101-109	Вступник відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлених про психічні явища; з допомогою екзаменатора дає відповіді на питання.
		110 – 119	Вступник частково розкриває питання при допомозі викладача. Володіє матеріалом на репродуктивному рівні, демонструє початкові вміння; допускає помилки в мовленнєвому оформленні.
	Середній	120 – 129	Вступник виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає значні помилки у викладі матеріалу, які свідчать про недостатньо глибоке засвоєння теоретичних понять.
		130 – 139	Вступник відтворює основний навчальний матеріал, проте демонструє початкові вміння; допускає помилки в мовленнєвому оформленні.
	Достатній	140 – 149	Вступник виявляє знання і розуміння основних психологічних понять, володіє матеріалом на репродуктивному рівні, демонструє початкові вміння.
		150 – 159	Вступник у цілому правильно відтворює навчальний матеріал і має достатні психологічні знання для вирішення нескладних психолого-педагогічних завдань. Має чіткі уявлених про психічні та суспільні явища; достатньо володіє науковою термінологією.
		160 – 169	Вступник виявляє достатні знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає деякі помилки, які сам виправляє; у відповіді є поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і незначні порушення норм літературної мови. Вступник уміє зіставляти та узагальнювати засвоєний матеріал.
		170 – 179	Вступник виявляє достатні знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає деякі помилки, які сам виправляє. Вступник уміє зіставляти та узагальнювати засвоєний матеріал, робить власні висновки, виявляє частково евристичний інтерес.

	Високий	180 – 189	Вступник ґрунтовно і повно викладає навчально-науковий матеріал, володіє методами дослідження, уміє виділити теоретичне і фактичне в матеріалі; виявляє повне розуміння матеріалу, обізнаний з теоретичними підходами і концепціями, логічно і послідовно обґруntовує свої думки.
		190 – 199	Вступник ґрунтовно та повно викладає навчально-науковий матеріал, володіє методами дослідження, уміє виділити теоретичне і фактичне в матеріалі; виявляє повне розуміння матеріалу, обізнаний з теоретичними підходами і концепціями, логічно і послідовно обґруntовує свої думки; глибоко розкриває суть питання, застосовує теоретичні знання для аналізу психологічних явищ, наводить приклади психологічних досліджень.
		200	Вступник ґрунтовно, повно та послідовно викладає навчально-науковий матеріал, володіє методами дослідження, уміє виділити теоретичне і фактичне в матеріалі; виявляє повне розуміння матеріалу, обізнаний з теоретичними підходами і концепціями, логічно і послідовно обґруntовує свої думки; глибоко розкриває суть питання, застосовує теоретичні знання для аналізу психологічних явищ, наводить приклади психологічних досліджень та з власного соціально-педагогічного досвіду.

СТРУКТУРА ОЦІНКИ

Питання екзаменаційного білета оцінюється за шкалою від 0 до 200 балів. Загальна оцінка за вступне випробування визначається як середнє арифметичне оцінок за кожне питання поділене на кількість питань екзаменаційного білету.

ЗМІСТ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Історія та теорія психології

1. Об'єкт та предмет психології. Психіка як об'єкт психології. Психічні явища як предмет психології.
2. Трансформація уявлень про предмет психології. Історичне формування предмета психології: від вчення про душу до науки.
3. Психологія як наука, її зв'язок з іншими науками.
4. Структура та основні галузі психології. Фундаментальна, прикладна та практична психологія.
5. Психоаналітична теорія Зигмунда Фройда. Вчення про сексуальність: лібідо, сублімація, витіснення.
6. Індивідуальна психологія Альфреда Адлера. Комплекс меншовартості.
7. Аналітична психологія Карла Густава Юнга. Структура особистості. Архетипи колективного несвідомого.

8. Дж. Морено: «соціометрична революція», психодрама.
9. Неофрайдизм: Е. Фром, Е. Еріксон.
10. Класичний бігевіоризм (Дж. Уотсон, І. Павлов, Б. Скіннер) та необігевіоризм.
11. Гуманістична психологія: А. Маслоу, К. Роджерс, В. Франкл, І. Ялом.
12. Генетична психологія Ж. Піаже.
13. Поняття «психіка» та її сутність. Функції психіки: відображенська та регулятивна.
14. Співвідношення понять «людина», «індивід», «особистість» та «індивідуальність».
15. Біологічні передумови, соціальні умови та чинники психічного розвитку людини.
16. Мотиви та мотивація особистості. Потреби, інтереси, переконання, ідеали. Спряженість особистості.
17. Цінності та цінністі орієнтації особистості. «Життєві стратегії».
18. Самоактуалізація та самореалізація особистості: сутність та риси.
19. Свідомість як форма відображення людиною дійсності. Структура свідомості.
20. Я-концепція та образ «Я».
21. Поняття про діяльність. Мотиви діяльності. Структура діяльності.
22. Поняття про спілкування. Зміст спілкування.
23. Поняття про здібності. Здібності та діяльність.
24. Поняття про увагу. Функції та види уваги.
25. Поняття про сприймання, відмінність сприймання від відчуттів, їх взаємозв'язок.
26. Поняття про пам'ять. Види пам'яті та принципи їх класифікації.
27. Види мислення: наочно-дійове, наочно-образне та понятійне.
28. Поняття про уяву, її відмінність від образів пам'яті та сприймання. Роль уяви у житті людини.
29. Основні функції уяви. Аналітико-синтетичний характер процесів уяви.
30. Поняття про емоції та почуття. Значення емоцій та почуттів у житті людини.
31. Поняття про волю, її значення в житті людини, в організації та регуляції діяльності. Підходи і тенденції розвитку уявлень про волю.
32. Поняття темпераменту та його особливості. Основні типи темпераментів.
33. Поняття характеру, його властивості. Структура характеру.
34. Вік та його особливості.
35. Психічний розвиток дитини немовлячого віку. Основні досягнення дитини першого року життя. Криза першого року життя.
36. Психологічні особливості дитини раннього віку. Соціальна ситуація розвитку дитини раннього віку. Криза 3-х років.
37. Характерні особливості психічного розвитку дошкільника. Провідний тип діяльності, соціальна ситуація розвитку.

38. Розвиток молодшого школяра. Психологічні новоутворення у молодшому шкільному віці.
39. Характерні особливості розвитку підліткового віку. «Криза підлітка».
40. Становлення особистості в юнацькому віці. Основні психічні новоутворення. Соціальна ситуація розвитку юнака.

Методи психології

1. Взаємозв'язок методологій, методів та методики психологічного дослідження.
2. Методи психологічного дослідження: різновиди (теоретичні і емпіричні, фундаментальні і прикладні), проблема, мета, завдання, об'єкт, предмет.
3. Програма дослідження: структура документа, основні пункти, етапи дослідження.
4. Неекспериментальні методи наукових досліджень в психології: спостереження, анкетування, інтерв'ю, експеримент, метод вивчення продуктів діяльності.
5. Спостереження: види, переваги і недоліки, роль спостерігача.
6. Есперимент, його види: константувальний, формувальний, лабораторний, природний.
7. Поняття репрезентативності, надійності, валідності, достовірності у психологічному дослідженні.
8. Анкета: види питань, методичні вимоги до композиції анкети. Формулювання питань і відповідей в анкеті.
9. Інтерв'ювання: техніки проведення, процедура (панельне, групове, клінічне, фокусоване).

Прикладні аспекти психології

1. Соціалізація особистості: сутність, етапи (первинна, вторинна), механізми (адаптація, інтеграція).
2. Суб'єкти соціалізації: сім'я, формальні й неформальні групи однолітків. Агенти соціалізації: освіта, традиційні ЗМІ та нові медіа: інтернет, соціальні мережі.
3. Поняття ресоціалізації у психології.
4. Девіантна поведінка особистості. Поняття та види (позитивна і негативна) девіацій.
5. Суїциdalна та залежна поведінка.
6. Булінг. Мобінг. Ейджизм.
7. Рівні девіантної поведінки: поведінка, яка є не схвалюваною, засуджується іншими, морально негативні прояви і вчинки, деліквентна поведінка, злочинна поведінка, деструктивна поведінка.
8. Соціально-психологічні чинники девіантної поведінки.
9. Профілактика девіантної поведінки: просвіта, соціальна реклама, корекційні програми, створення ситуації успіху.
10. Соціальні статуси і ролі: поняття та види (офіційний, не офіційний,

приписаний, здобутий).

11. Стать і гендер. Маскулинність. Фемінність. Андрогінність.
12. Гендерна ідентичність. Кризи гендерної ідентичності.
13. Гендерна рівність і дискримінація. Сексизм. Фемінізм.
14. Гра, навчання, праця як види діяльності.
15. Професійна діяльність: етапи, поняття професіоналізації (професійне самовизначення, професійна реалізація, завершення професійної діяльності).
16. Мотивація та стимулювання професійної діяльності (за А. Маслоу).
17. Професійне вигорання. Профілактика професійного вигорання психолога.
18. Поняття професійних криз.

Соціально-психологічні виміри суспільства

1. Спілкування як соціально-психологічний феномен. Спілкування як обмін інформацією (комунікативна сторона спілкування).
2. Комунікатор, реципієнт, канал передавання інформації. Комунікативні бар'єри та їх види.
3. Спілкування як сприймання, розуміння та оцінка партнерів спілкування (перцептивна сторона спілкування).
4. Механізми міжособистісного сприйняття: ідентифікація, соціальна рефлексія, стереотипізація. Каузальна атрибуція.
5. Аттітюд як соціальна установка.
6. Спілкування як соціальна взаємодія (інтерактивна сторона спілкування).
7. Конфлікт і конфліктна ситуація. Види конфліктів: внутрішньоособистісний та міжособистісний, внутрішньогруповий та міжгруповий.
8. Рольові конфлікти: гендерно-рольовий конфлікт, конфлікт між сімейними і професійними ролями.
9. Стилі поведінки у конфлікті: суперництво, уникнення, компроміс, співпраця, пристосування.
10. Запобігання (психологічна просвіта, недопущення дискримінації, матеріальне та моральне заохочення, дотримання корпоративної культури) та розв'язання (досягнення компромісу чи співпраці) конфліктів у різних сферах життєдіяльності.
11. Соціальна організація як формальна група: характеристика, структура, функції організації.
12. Лідерство та керівництво. Типологія лідерства.
13. Стилі керівництва: авторитарний, демократичний, ліберальний. Корпоративна культура.
14. Характеристика і актуальні проблеми сучасної сім'ї: нестабільність шлюбу, знижування народжуваності, матеріальне неблагополуччя.
15. Функції сім'ї: репродуктивна, економічна, виховна, господарсько-побутова, комунікативна, дозвілля, секуальна, рекреативна, психологічного захисту.
16. Види сім'ї: нуклеарна та розширенна сім'я; патріархальна,

- матріархальна та елітарна сім'я; моногамні та полігамні сім'ї.
- 17. Шлюб і шлюбні стосунки. Сімейні кризи.
 - 18. Поняття та головні ознаки соціальної групи. Класифікація соціальних груп: великі, середні й малі соціальні групи.
 - 19. Поняття та головні ознаки великої соціальної групи. Класифікація великих соціальних груп: соціально-класові, соціально-демографічні, соціально-етнічні й соціально-територіальні.
 - 20. Натовп як велика стихійна група. Основні характеристики та типологія натовпу.
 - 21. Поняття малої соціальної групи. Класифікація малих соціальних груп: первинні й вторинні; формальній неформальні; референтні й групи членства; квазигрупи.
 - 22. Структура малої групи. Динамічні процеси в малій групі.
 - 23. Соціально-психологічний клімат групи. Конформізм, конформна поведінка і конформність. Згуртованість.
 - 24. Масова свідомість. Групова свідомість. Індивідуальна свідомість.
 - 25. Механізми соціально-психологічного впливу: наслідування, навіювання, переконання, зараження, чутки, мода.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Історія та теорія психології

1. Історія психології. Уклад. О. О. Авраменко. Умань: Візаві, 2020. 142 с.
2. Волошина В. В., Долинська Л. В., Ставицька С. О. Загальна психологія: практикум. К.: Каравела, 2019. 279 с.
3. Дуткевич Т. В. Загальна психологія. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 388 с.
4. Жуков С. М. Історія психології. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 230 с.
5. Ільїна Н. М. Загальна психологія в екзаменаційних питаннях і відповідях. Навч. Посіб. Київ : «Університетська книга», 2018. 239 с.
6. Історія психології: навчальний посібник. Уклад. Н.В. Гриньова. Вид. 2-ге, допов. Умань: ВПЦ Візаві, 2020. 174 с.
7. Максименко С. Д. Загальна психологія: підручник. К.: Центр учебової літератури, 2021. 271 с.
8. Скрипченко О. В., Долинська Л. В., Огороднійчук З. В. Загальна психологія: підручник. К.: Каравела, 2020. 463 с.
9. Вікова психологія : навч. посібник : О. П. Сергєєнкова, О. А. Столлярчук, О. П. Коханова, О. В. Пасєка. Київ: Центр учебової літератури, 2021. с. 375.
10. Павелків Р. В. Вікова психологія. К.: Кондор, 2018. 468 с.
11. Савчин М. І. Вікова психологія: Навчальний посібник. К.: Академвидав, 2019. 382 с.

Методи психології

1. Вихруш В. О. Методологія та методика наукового дослідження: навчальний посібник. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2018. 327 с.
2. Кудла М. В., Коблик В. О. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. Умань: Сочінський М. М., 2021. 185 с.
3. Чирва Г. М. Методологія та організація наукових досліджень: навчальний посібник. Умань : Візаві, 2021. 199 с.
4. Ладанюк А. П. Методологія наукових досліджень: навчальний посібник. Київ : Ліра-К, 2020. 351 с.
5. Мальська М., Паньків Н. Основи наукових досліджень : навчальний посібник. Львів : Видавництво ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 226 с.
6. Туриніна О. Л. Методологія та методи психологічного дослідження: навч.- метод. посіб. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. 206 с.

Прикладні аспекти в психології

1. Кацавець Р. Психологія особистості: навчальний посібник. Київ: Алерта, 2021. 134 с.
2. Камінська Н. В, Титко Я. В., Лапка О. Я. Забезпечення гендерної рівності: проблеми теорії та практики. Київ : КНТ, 2019. 159 с.
3. Карнаух Л. П. Психолого-педагогічні засади гендерної соціалізації особистості: навч.посіб. Умань : Візаві, 2019. 199 с.

4. Міщенко М. С. Психологічні чинники запобігання синдрому емоційного вигорання у майбутніх практичних психологів : монографія. Умань : Візаві, 2016. 236 с.
5. Москалець В. Психологія особистості. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 262 с.
6. Психологія девіантної поведінки: навчальний посібник. уклад. О.Д.Сафін, С.П.Байда. Умань : ВПЦ «Візаві». 2019 . 197с.
7. Титаренко Т.М. Сучасна психологія особистості. К.: Каравела, 2018. 371 с.
8. Юрков О.С. Психологія праці та інженерна психологія МДУ 2018. 187 с.

Соціально-психологічні виміри суспільства

1. Основи соціальної психології : підруч. для закл. вищої освіти. за ред. М. М. Слюсаревського. К. : Талком, 2018. 579 с.
2. Пашина Н. П. Технології управління масовою свідомістю: Навчальний посібник. Маріуполь: Вид-во Маріупольського державного університету, 2020. 64 с.
3. Поліщук В. М. Соціальна психологія (програмні основи, змістові модулі, інформаційне забезпечення): навч. посібник. Суми: Університетська книга, 2021. 217 с.
4. Психологія сім'ї: підручник. за ред. В. М. Поліщука. Суми: Університетська книга, 2021. 248 с.
5. Соціальна психологія: навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра. Н. Ю. Волянюк, Г. В. Ложкін, О. В. Винославська, І. О. Блохіна, М. О. Кононець, О. В. Москаленко, О. І. Боковець, Б. В. Андрійцев. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 254 с.

Розглянуто та затверджено на засіданні кафедри
психології Протокол № 13 від 13 квітня 2023 р.

Голова фахової комісії

Катерина РАДЗІВІЛ

Завідувач кафедри психології

Олександр САФІН

